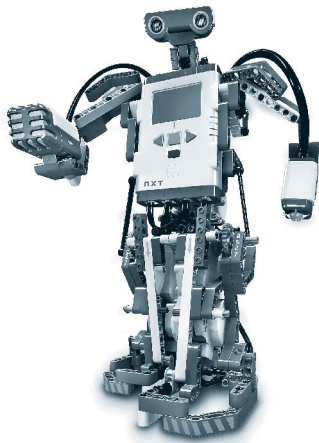

§ 2.5. ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԻ ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱՊԱՅՈՎՈՒՄԸ: ՖԱՅԼԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Համակարգիչն աշխատում է հատուկ ձևով կազմակերպված հրահանգների համակարգի համաձայն, որն անվանում են *ծրագիր*: Առանց նման ծրագրի համակարգիչը ոչինչ չի կարող անել. այն կնմանվեր մի ռոբոտի, որը կկարողանար անգամ տիեզերանավ վարել, մինչդեռ միացված չէ սնուցման սարքին:

Հաճախ որևէ ընդհանուր հիմք ունեցող խնդիրների լուծմանն ուղղված համակարգչային ծրագրեր են ստեղծվում, որոնք կարելի է որպես մի ամբողջություն դիտել: Նման

ընդհանուր նպատակին ծառայող ծրագրերի ու տվյալների համախումբն ընդունված է *ծրագրային փաթեթ* անվանել:

Ծրագրային փաթեթների և դրանցից օգտվելու կարգին վերաբերող փաստաթղթերի համախումբը կազմում է *համակարգչի ծրագրային ապահովումը*: Ծրագրային ապահովման կարևորագույն բաղադրիչներից է *օպերացիոն համակարգը*, որի միջոցով իրականացվում է մարդու և համակարգչի երկխոսությունը, ծրագրերի և սարքավորումների համընթաց աշխատանքը:

Օպերացիոն համակարգը ծրագրերի հատուկ փաթեթ է, որը ղեկավարում է համակարգչի աշխատանքն ու ապահովում մարդ-համակարգիչ երկխոսությունը:

Տարբեր հնարավորություններով բազմաթիվ օպերացիոն համակարգեր կան. մենք կծանոթանանք *Windows 7* օպերացիոն համակարգի աշխատանքին:

Օպերացիոն համակարգի ծրագրերը պահպանվում են համակարգչի

արտաքին հիշող սարքերի վրա: Դրանց մի մասը համակարգչի աշխատանքի ընթացքում միշտ ակտիվ է և օպերատիվ հիշողություն է բերվում համակարգիչը միացնելու պահից: Այս գործընթացն անվանում են *օպերացիոն համակարգի բեռնավորում*:

Ծրագրային ապահովման լայն խումբ են կազմում *կիրառական ծրագրերը*, որոնք գործնականում ամենաշատ օգտագործվող ծրագրային միջոցներն են: Կիրառական ծրագրերի մաս կազմող *տեքստային* և *գրաֆիկական խմբագրիչներին* կծանոթանաք արդեն այս դասընթացի շրջանակներում:

Համակարգչի արտաքին հիշող սարքերի վրա պահպանվող ցանկացած ծրագիր կամ տվյալների հավաքածու *ֆայլ* է կազմավորում, որն ունենում է *անվանում* և *ծավալ*:

**Արտաքին հիշող սարքի վրա որոշակի անվանումով պահպանված
ինֆորմացիան անվանում են ֆայլ:**

Ֆայլերի անվանումները կազմվում են երկու մասից, որոնք իրարից բաժանվում են *կետով* հետևյալ կերպ՝

անուն . ընդլայնում

օրինակ՝ *Tetris.exe* :

Ֆայլի անունը որոշակի քանակությամբ պայմանանշանների հաջորդականություն է, իսկ *ընդլայնումը* սովորաբար բնորոշում է, թե տվյալ ֆայլը որ կիրառական ծրագրի աշխատանքի արդյունքում է ստեղծվել: Ֆայլի ընդլայնումը կարող է բաղկացած լինել մինչև երեք պայմանանշաններից:

Ֆայլը թողարկել նշանակում է այն բերել օպերատիվ հիշողություն և աշխատեցնել: Դրա համար անհրաժեշտ է մկնիկի ցուցիչը դնել ֆայլի անվանման կամ տարբերանշանի վրա ու ծախ սեղմակի կրկնակի սեղմում իրականացնել:

Երբ միևնույն նպատակին ուղղված տարբեր ֆայլեր են ստեղծվում, իմաստ է ունենում դրանք որևէ ձևով համախմբելու: Ենթադրենք, որոշել եք մաթեմատիկայի և հայ գրականության դասերը համառոտագրել և պահպանել համակարգչում: Բնական է, որ արժե ֆայլերի երկու խումբ

ստեղծել, որոնցից մեկը կհամախմբի մաթեմատիկայի, մյուսը՝ գրականության դասերի վերնագրերը: Ահա այդ խմբերն էլ, որոնք պարունակում են այս կամ այն նպատակին ուղղված ֆայլերի անվանումները, կոչվում են **թղթապանակներ (Folder)**:

Յուրաքանչյուր թղթապանակ նույնպես անվանում ունի. հարմար է թղթապանակին այնպիսի անվանում տալ, որը բնորոշի իր տակ համախմբված ֆայլերը: Օրինակ՝ եթե թղթապանակը լուսանկարներ է ներառում, ապա դրան կարելի է տալ *Lusankarner* անվանումը:

Թղթապանակներն իրենց հերթին կարող են այլ թղթապանակներ, այլ կերպ ասած՝ **ենթաթղթապանակներ** պարունակել:

Թղթապանակը կարող է տվյալ պահին լինել **փակ** կամ **բաց**. Windows 7 օպերացիոն համակարգում փակ թղթապանակին բնորոշ է տարբերանշանը, իսկ բացին՝ տարբերանշանը:

Փակ թղթապանակը բացել նշանակում է թույլ տալ տեսնելու, թե ինչ է դրա մեջ ամփոփված: **Թղթապանակը բացելու համար** անհրաժեշտ է մկնիկի ցուցիչով այն ընտրել: Մկնիկի ցուցիչով որևէ **օբյեկտ ընտրել** նշանակում է մկնիկի ցուցիչը դնել տվյալ օբյեկտի վրա և սեղմել ձախ սեղմակը:

Օգտակար է իմանալ

- Տարածված օպերացիոն համակարգերից են MS DOS, UNIX, LINUX, WINDOWS օպերացիոն համակարգերը:
- Ֆայլերի անվանումների մեջ չի կարելի օգտագործել \ / * : " < > | նշանները:

ՀԱՐՅԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐ

1. Ի՞նչ է համակարգչի ծրագրային ապահովումը:
2. Ի՞նչ է նշանակում «օպերացիոն համակարգի բեռնավորում» հասկացությունը:
3. Ի՞նչ է ֆայլը:
4. Ի՞նչ է թղթապանակը:
5. Ֆայլի անվանման մեջ ընդլայնումն ի՞նչ կարող է բնորոշել:
6. Ինչպե՞ս են թողարկում ֆայլը:
7. Ինչպե՞ս են բացում թղթապանակը: